

“ ...

Yalvaç Asliye Ceza Mahkemesinin 25/01/2018 gün, 2017/382 Esas ve 2018/66 Karar sayılı ilamı ile görevsizlik kararı verilerek dosya mahkememize gönderilmiştir. Asliye Ceza Mahkemesince tarafların beyanları alınmış ve farklı yargı çevrelerinde yaşayan tanıkların beyanları istinabe yoluyla alınmıştır. Yalvaç Asliye Ceza Mahkemesi tarafından tensip zaptının düzenlendiği 15/03/2017 tarihinden görevsizlik kararının verildiği 25/01/2018 tarihine kadar yaklaşık on aylık bir süre geçmiştir.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun “Görevli olmayan hâkim veya mahkemenin işlemleri” başlıklı 7. maddesi “Yenilenmesi mümkün olmayanlar dışında, görevli olmayan hâkim veya mahkemece yapılan işlemler hükümsüzdür.” emredici hükmünü içermektedir. Bu hüküm nedeniyle mahkememizce daha önceki mahkeme tarafından alınmış olan katılan, sanık mağdur, tanık ve sair taraf beyanları yeterli görülse dahi yenilenecek, farklı yargı çevresinde oturan taraf ve tanık beyanları hakkında tekrar istinabe kararı verilecek, varsa yapılan keşif işlemi, bilirkişi ve sağlık raporları gibi yenilenmesi mümkün olan sair muhakeme işlemleri tekrar edilecektir. Böylece görevsiz mahkemede yapılan işlemler, bu işlemler nedeniyle harcanan emek, mesai ve geçen zaman yok sayılacaktır.

Bu durum davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması hususunda yargı makamlarını görevlendiren Anayasanın 141/4 son maddesine açıkça aykırıdır. Somut dosya üzerinden örneklendirecek olursak, dosya görevsiz olan Asliye Ceza Mahkemesinde iken örneğin tanık A’nın Ağır Ceza Mahkemesinin bulunmadığı Şarkıkaraağaç gibi bir ilçede ikamet etmesi halinde CMK 180/2 maddesi uyarınca tanık A’nın beyanının alınması için yazılan istinabe sonucunda Şarkıkaraağaç Asliye Ceza Mahkemesince tanığın beyanı alınacaktır. Ancak dosya görevsizlik kararı ile gelen mahkememizce tanığın beyanı yeterli görülse dahi iptali istenen yasa maddesi uyarınca tanık beyanı, yenilenmesi mümkün bulunduğundan aynı mahkemeye tekrar istinabe evrakı yazılacak, tanık aynı mahkemeye tekrar davet edilecek, gelmemesi halinde zorla getirme emri düzenlenecek ve tekrar beyanda bulunacak bu işlemler diğer tanık ve taraflar bakımından da yineleneyecektir. Esasen istinabe edilen mahkeme ve tanık açısından yapılacak iş ve işlemler bakımından istinabe talebinde bulunan mahkemenin Asliye Ceza Mahkemesi veya Ağır Ceza Mahkemesi olması konusunda bir fark yoktur. Zira istinabe olunan mahkeme, kendisine istinabe talebinde bulunan mahkemenin sıfatıyla bağlı kalmayıp aynı işlemleri yapacak beyanı alınan tanık ise “gerçeği söyleme yükümlülüğü” nedeniyle sırf istinabe talebinde bulunan makamın sıfatından dolayı farklı bir beyanda bulunmayacaktır. Bu konuda Ağır Ceza Mahkemesinin, Asliye Ceza Mahkemesine göre üst dereceli mahkeme olduğu ve delilleri daha farklı değerlendirip takdir edebileceği ileri sürülebilecek olursa da somut olayda Ağır Ceza Mahkemesi maddi gerçeğe ulaşmak ve çelişkileri giderebilmek için her zaman tanık veya tarafların beyanlarına başvurabilecektir. Ancak Ağır Ceza mahkemesince bu beyanın yeterli görülmesi halinde iptali istenen yasa hükmü uyarınca bu mümkün olmayıp yeniden istinabe işlemleri tekrarlanarak emek, zaman ve masraf israfına yol açılacaktır. İptali istenen CMK’nın 7. maddesi, CMK’nın 283. maddesinde düzenlenen “İstinaf yoluna yalnız sanık lehine başvurulmuşsa, yeniden verilen hüküm, önceki hükümle belirlenmiş olan cezadan daha ağır olamaz.” hükmü ile de çelişmektedir. Görev hususu yargılamanın her aşamasında göz önünde bulundurulabileceği için örneğin, istinaf aşamasında istinaf merciinin karar veren mahkemenin görevsiz olduğunu belirleyerek dosyayı geri göndermesi halinde, görevsizlik kararı ile dosya kendisine gelen görevli mahkemece CMK’nın 7. maddesi uyarınca yenilenmesi mümkün olan bütün işlemler yenilenecek, ancak görevsiz mahkeme tarafından verilen önceki hüküm için sadece sanık lehine olarak istinaf yoluna başvurulmuşsa, görevli mahkeme yeni

hükmü verirken, görevsiz mahkeme tarafından verilen hükmün sanığın lehine olması halinde CMK'nın 7. maddesi uyarınca eski hükmü geçersiz saymayacak, CMK'nın 283. maddesi uyarınca lehe değerlendirmede bulunacaktır. Bu durum bile başlı başına mahkememizce iptali istenen CMK'nın 7. maddesinin sorunlu yönlerini ortaya koymaktadır.

Yine görevsiz mahkeme tarafından bizatihi huzurda yapılan tanık dinleme sorgu, taraf beyanlarını dinleme, bilirkişi beyanının alınması gibi işlemler tekrarlanacak, bu durum Ceza Muhakemeleri Kanununu'muzla getirilen "usul" sistemini alt üst edecektir. Konunun daha iyi anlaşılması açısından örnek verecek olursak; Asliye Ceza mahkemesince huzurda üç tanık dinlenmesi halinde CMK 52/1 maddesindeki "Her tanık, ayrı ayrı ve sonraki tanıklar yanında bulunmaksızın dinlenir." hüküm uyarınca öncelikle tanık A dinlenecek, daha sonra tanık B dinlenecek, en son ise tanık C dinlenecektir. Bu kuralın amacı sonraki tanığın kendisinden önce dinlenen tanığın beyanlarını ve tanığa sorulan soruları duyarak ifadesini değiştirmemesini ve maddi gerçeğin ortaya çıkmasına engel olmamasını sağlamaktır. Ancak iptali istenen hüküm nedeniyle Asliye Ceza Mahkemesince beyanları alınan tanıklar Ağır Ceza Mahkemesince tekrar dinlenecek, söz gelimi tanık A'nın ifadesinde, görevsiz Asliye Ceza Mahkemesinde verdiği ifade ile bir çelişki bulunması halinde ilk ifadesi CMK 7. maddesi uyarınca hükümsüz sayılacağından bu çelişki giderilemeyecektir. Aynı durum görevsiz mahkeme tarafından ifadesi alınan sanık bakımından da geçerlidir. Görevsiz mahkemede tanık ve taraf beyanlarını öğrenen sanık ilk beyanların hükümsüz olması nedeniyle yeni ifadesinde farklı ifade vermek surtiyle maddi gerçeğin ortaya çıkmasına engel olabilir. Oysa, Ceza Yargılamasının amacı maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasıdır. Anılan nedenlerle CMK'nın 7. maddesi Anayasa'nın 2. maddesinde hüküm altına alınan hukuk devleti ilkesine de aykırıdır.

Ayrıca, görevsiz Asliye Ceza Mahkemesi tarafından yapılmış olan keşif işleminin tekrarlanması gerekecektir. Bu durumda, keşif mahalline yeniden tayin edilmiş bilirkişi ile gidilerek keşif işlemi tekrarlanacak, yeniden bilirkişi raporu aldırılacaktır. Görevsiz mahkeme tarafından mağdur veya katılanın adli tıp kurumu veya herhangi bir sağlık kuruluşuna sevk edilerek raporu aldırılmış olması halinde dahi iptali istenen CMK'nın 7. maddesi uyarınca, bu işlemlerde yenilenmesi mümkün olan işlemlerden sayılacağı için yenilenmesi gerekecektir. Oysa sağlık raporu aldırılması yahut bilirkişi raporu aldırılması hususları tek başına görevli veya görevsiz mahkemenin etkisi ile netice doğuran işlemler değildir. Bu işlemler bakımından ilgili sağlık kuruluşu veya teknik bilgisine başvurulmuş bilirkişi tarafından mevcut durumun tespitinden ibaret bir işlem söz konusudur. Bu durumda, görevli mahkeme sırf kanuni zaruretten dolayı yeniden bu işlemleri tekrarladığında, yargılama pratiğimizde adli tıptan rapor aldırma işleminin en iyi koşullarda dahi minimum üç aylık süre aldığı göz önünde bulundurulursa, yargılama süresinin ne kadar uzayacağı ortadadır. Bu işlemlerin tekrarlanması aynı işlemlere yeni baştan maruz kalan muhatapların yargıya olan güvenini zedeleyecektir. Bilindiği üzere gecikmiş adalet adalet değildir. Kuşkusuz, davaların makul sürede bitirilmesi adil yargılanma hakkının bir görünümüdür. İptali istenen CMK'nın 7. maddesi uyarınca, tekrarlanan işlemler dolayısıyla yargılama süreci uzayacak ve bu durum Anayasa'nın 36. maddesi ile hüküm altına alınan adil yargılanma hakkını ihlal edecektir. Dolayısıyla CMK'nın 7. maddesi Anayasa'nın 36. maddesine aykırıdır.

CMK'nın 7. maddesindeki düzenleme mevcut yargı pratiği açısından mantık kurallarına da aykırıdır. Konuyu örneklendirecek olursak; görevsiz olduğu gerekçesi ile görevsizlik kararı vererek dosyayı yargı çevresinde bulunduğu Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderen Asliye Ceza Mahkemesi hakiminin görevsizlik kararı vermeden önce gerçekleştirmiş olduğu sanık sorgusunu yapma işlemi CMK 7. maddesi uyarınca Ağır Ceza Mahkemesince tekrarlanacaktır. Ancak sanık sorgusunu yapacak Ağır Ceza Mahkemesi'nin başkan veya üyelerinden birisinin

Esas Sayısı : 2018/11

Karar Sayısı : 2018/86

izin, tayin, rapor vs bir nedenden dolayı mahkemede görevli bulunmaması nedeni ile görevsiz Asliye Ceza Mahkemesi hakiminin Ağır Ceza mahkemesindeki başkan veya üyelerden birinin yerine görevlendirilmesi halinde, Asliye Ceza Mahkemesi'nde görevsiz olarak sorgusunu yaptığı sanığın bu defa Ağır Ceza Mahkemesi'nde sorgusunu yapmasında hukuken bir sorun bulunmayacaktır. Esasen, aynı işlemin aynı hakim tarafından tekrarlanmasından ibaret bu kuralın, pratik herhangi bir faydası da bulunmamaktadır. Anayasa'nın 5. maddesinde kişilerin temel hak ve hürriyetlerine adalet ilkesi ile bağdaşmayacak şekilde sınırlayan engellerin kaldırılması, devletin amaç ve görevleri arasında sayıldığından, anılan gerekçelerle CMK'nın 7. maddesi Anayasa'nın 5. maddesine de aykırıdır.

NETİCE VE TALEP;

Yukarıda arz olunan sebep ve gerekçelerle;

5271 sayılı CMK'nın 7. maddesindeki “Yenilenmesi mümkün olmayanlar dışında, görevli olmayan hâkim veya mahkemece yapılan işlemler hükümsüzdür.” hükmünün Anayasa'nın 2., 5., 36., 141/son maddelerine AYKIRILIĞININ TESPİTİ VE İPTALİ HUSUSU,

arz ve talep olunur.”